

Otázky k Bc. státní zkoušce

Okruh: Fonetika a fonologie

Téma: Slabika

Zpracovala: Magdalena Králová Zíková

Osnova

- Co je slabika
- Stavba slabiky
- Hierarchie sonority
- „Pobočná“ slabika
- Odstraňování „pobočných“ slabik v češtině
- Temporální kompenzace a morovost
- Principy sylabifikace
- Literatura

Co je slabika

- V jakém smyslu je slabika řečově primární jednotkou?
 - **artikulačně**: pohybem od striktury k apertuře
 - **vývojově**: děti se učí primárně slabiky, nikoli slova ani hlásky
 - **percepčně**: vnímáme spíše po slabikách než po hláskách (studie?)
 - z hlediska historické chronologie vývoje **písmen** (hlásková písmena se často vyvíjejí ze slabičných)

Stavba slabiky

Feature 12A: Syllable Structure

This feature is described in the text of chapter 12 [Syllable Structure](#) by [Ian Maddieson](#) [cite](#)

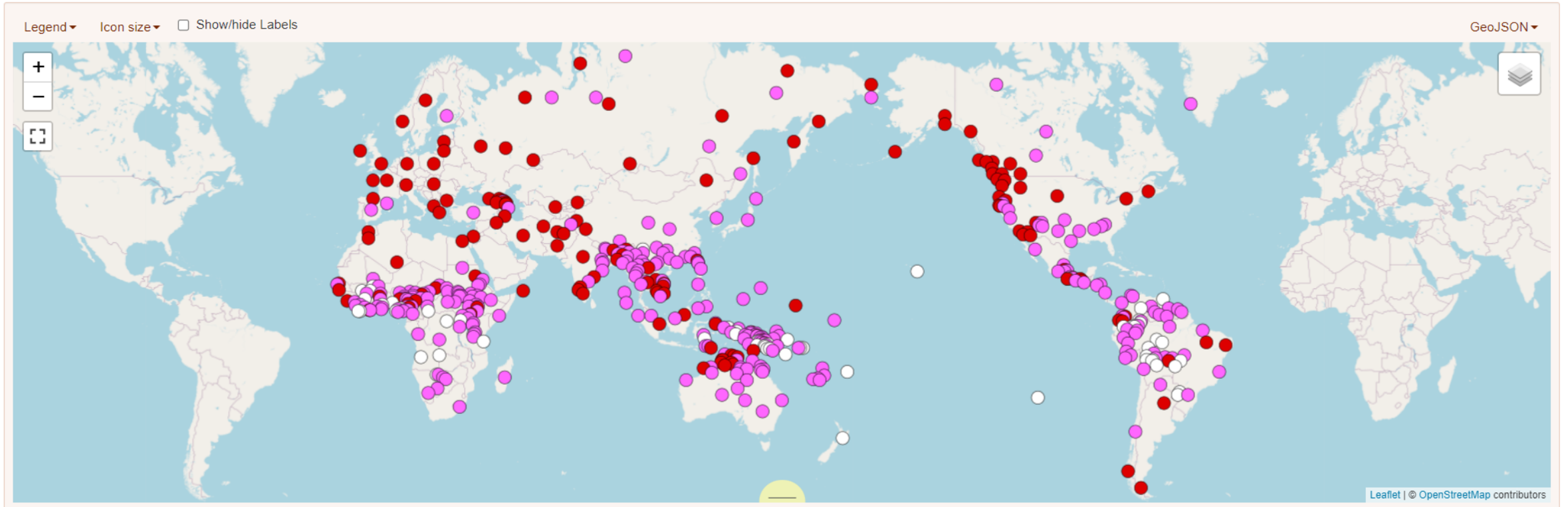
You may combine this feature with another one. Start typing the feature name or number in the field below.

x 12A: Syllable Structure

Submit

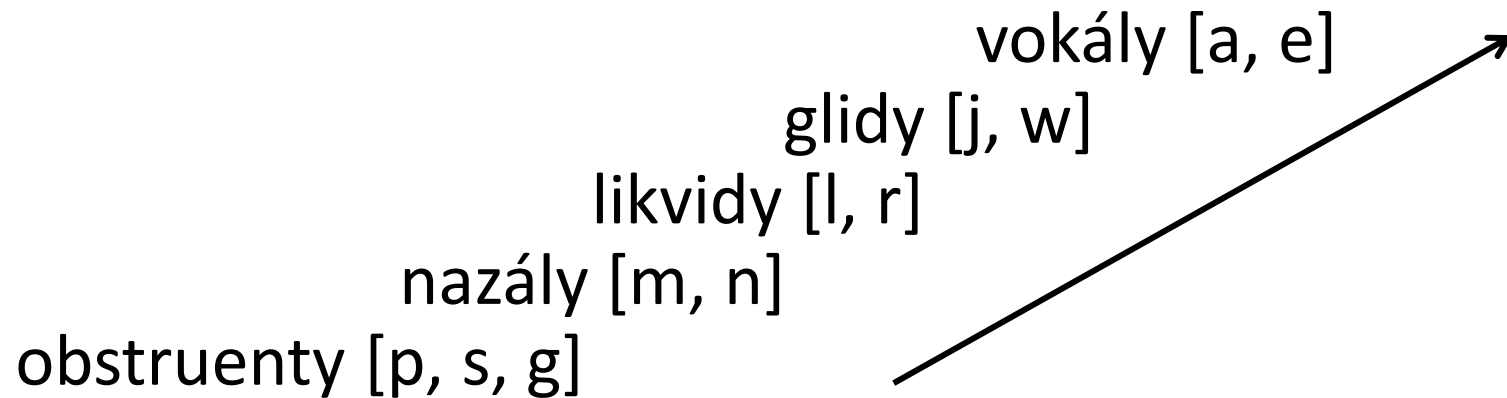
Values

☐	Simple	61
☐	Moderately complex	274
☐	Complex	151

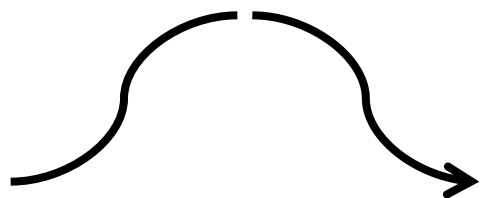
Hierarchie sonority

- tónový profil slabiky = tónovosť hlások narústa od začiatku slabiky po vrchol a klesá od vrcholu po kodu
- hierarchie sonority:

„Pobočná“ slabika

- „pobočná“ slabika = vedlejší sonorní vrchol oddělený od slabičného jádra obstruentem: **r**žát, **l**hát, **m**stít

xr	ou	st
hr	a:	x
ʃk	r,	t

r	ʒ	a:	t
l	h	a:	t
m	sc	i:	t

Odstraňování „pobočných“ slabik v češtině

- sylabifikace

- na konci slova:

bratr > bra.tr

vedl > ve.dl

- uprostřed slova:

jabl.ko > ja.bl.ko

- elize: často v neformálních variantách češtiny

- na konci slova:

sedl > sed'

nesl > nes'

- uprostřed slova:

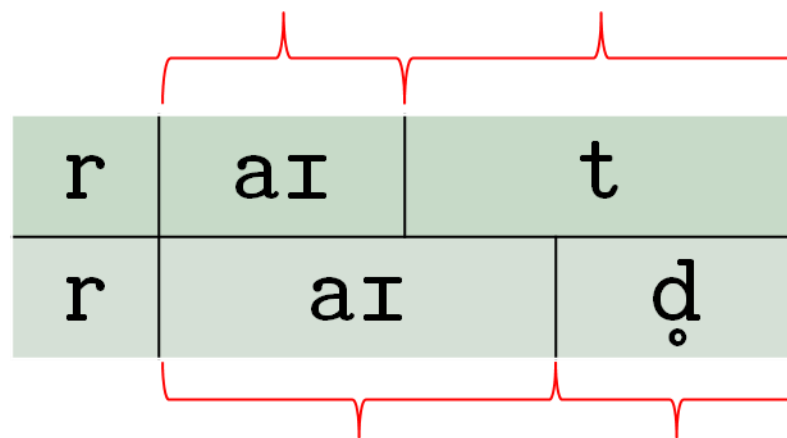
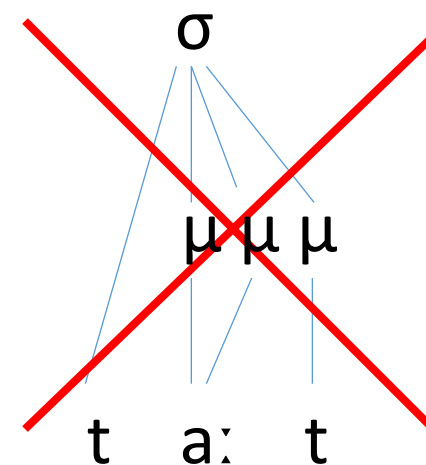
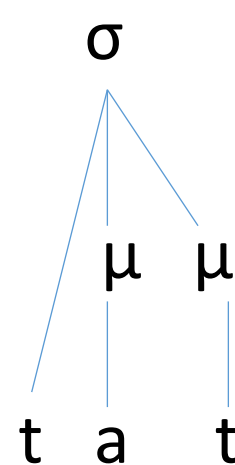
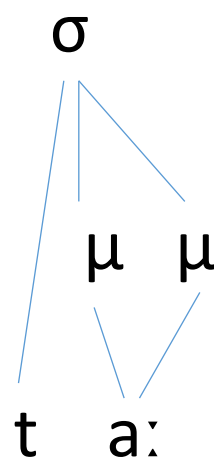
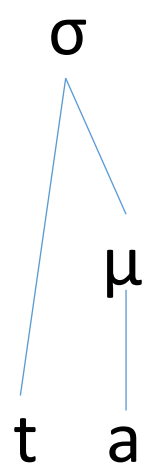
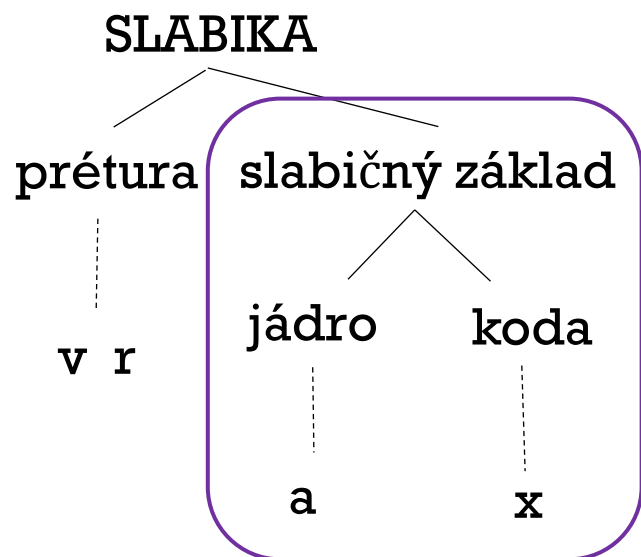
jabl.ko > jabko

- na začátku slova:

jmieti > mít

jsem > sem

Morovost a temporální kompenzace

Principy sylabifikace

- univerzální tendence = preference otevřené slabiky
 - u konsonantických shluků se projevuje **princip maximální prétury**, pokud:
 - existují dané konsonantické kombinace (*ko.nso.na.nty, *le.ckde, *ta.ngo)
 - nekoliduje s morfológickou stavbou slova (be.zo.hled.ný i bez.o.hled.ný)

Literatura

- Ashby, M. & Maidment, J. 2015. *Úvod do obecné fonetiky*. Praha: Univerzita Karlova v Praze, Nakladatelství Karolinum.
- Clark, J. & Yallop, C. 1990. *An introduction to Phonetics and Phonology*. Oxford: Blackwell.
- Ladefoged, P. & Maddieson, I. 1996. *The sounds of the World's Languages*. Oxford: Blackwell.
- Maddieson, I. 2013. Syllable Structure. In: Dryer, Matthew S. & Haspelmath, Martin (eds.) *The World Atlas of Language Structures Online*. Leipzig: Max Planck Institute for Evolutionary Anthropology. (Available online at <http://wals.info/chapter/12>, Accessed on 2022-01-22.)
- Skarnitzl, R. et al. 2016. *Zvuková báze řečové komunikace: fonetický a fonologický popis řeči*. Praha: Univerzita Karlova v Praze, Nakladatelství Karolinum.
- Zsiga, E. C. 2013. *The sounds of language: an introduction to phonetics and phonology*. Hoboken: Wiley-Blackwell.